

6.9.2011

Dnro 2424/4/10

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

POTILAAN OIKEUS SUUN TERVEYDENHUOLTOON HELSINGISSÄ

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 6.7.2010 päivätyssä kirjeessään Helsingin terveystieteiden tutkimuskeskuksen menettelyä suun terveydenhuollon järjestämisessä.

Kantelijan kertoman mukaan jatkuva tahallinen neljä vuotta kestänyt vitkuttelu ja vain ensiapuhoito vaurioittivat hänen hampaitaan ja mahdollisesti muuta terveyttään ainakin jatkuvan antibioottien syömisen vuoksi.

Kantelija totesi, että hänet kirjattiin tahallisesti ulkomailla asuvaksi, jotta hammashoitoa ei tarvitsisi antaa. Hän kertoi hakeutuneensa neljä vuotta sitten saamaan hoitoa ienverenvuotoon. Hänet laitettiin tuolloin kiireettömään jonoon. Kantelija kertoi, ettei hän lukuisista yhteydenotoistaan huolimatta saanut muita kuin akuuttiaikoja ja epämääräisiä vastauksia, kuten "me mietitään, me tehdään suunnitelma, tule toisen kerran, ovat lomalla, koulutuksessa, poissa ja niin edelleen". Kantelijan mukaan toimistohammaslääkäri oli kieltänyt Helsingin kaupungin hammaslääkäreitä hoitamasta kantelijaa ja kieltänyt antamasta tälle hänen potilasasiakirjojaan.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan kantelija on ollut Helsingin terveystieteiden tutkimuskeskuksen hammashoidossa vuodesta 2005 alkaen. Vuosina 2005 ja 2006 käynnit olivat luonteeltaan ensiapuhoitoja. Hän hakeutui 24.11.2006 ensiapuhoitoon Helsingin kaupungin ostopalveluhammaslääkäriin vastaanotolle. Tämä havaitsi, että kantelijalla oli erikoishammaslääkäriin hoitoa vaativa yläleuan implanttikantoisen sillan tukirakenteen tulehdus.

Ostopalveluhammaslääkäri laati kantelijasta lähetteen Helsingin terveystieteiden tutkimuskeskuksen Suun erikoishoidon yksikköön, jonne lähete saapui 30.11.2006. Erikoishammaslääkäri arvioi lähetteen perusteella kantelijan hoidon tarpeen ja sen kiireellisyyden sekä asetti tämän jonoon 3.1.2007. Erikoishammaslääkäri tapasi kantelijan 16.7.2007 ja teki tälle alustavan hoitosuunnitelman, jota erikoistuva hammaslääkäri täydensi 21.9.2007. Oikomishoidon ylihammaslääkäriä konsultoitui 10.10.2007 ortognaattisen kirurgian mahdollisuudesta. Lopullinen hoitosuunnitelma valmistui 15.2.2008.

Hoidon aloittamisen pitkittymisen vuoksi kantelijalle kirjoitettiin viimeisimmän hoitosuunnitelman mukainen Suun terveydenhuollon yksikön silloinen "palveluseteli" (nykyisin maksusitoumus) 17.6.2008. Hoitosuunnitelmana oli yläleukaan tehtävä metallirankainen osaproteesi kahden yläleuan hampaan poiston jälkeen, alaleukaan yhden hampaan proteettinen kruunu, ientukikudoksen hoito sekä purantakiskon valmistaminen hoidon päätteeksi.

Palvelusetelin saatuaan kantelija hakeutui yksityisen hammaslääkäriin hoitoon.

3.2

Helsingin terveystieteiden keskuksen menettelyn arviointi

Oikeusohjeet

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveystieteiden palvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on perustuslain 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Kansanterveyslain (66/1972) tapahtuma-aikaan voimassa olleen 14 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan kunnan tuli kansanterveystyöhön kuuluvana tehtävänä ylläpitää suun terveydenhuoltoa, johon sisältyi väestön suun terveyden edistäminen sekä kunnan asukkaiden suun sairauksien tutkimus, ehkäisy ja hoito. Kunnan tuli myös järjestää kiireellinen suun terveydenhuolto potilaan asuinpaikasta riippumatta (14 §:n 1 mom. 10 kohta).

Tapahtuma-aikaan voimassa olleessa kansanterveyslain 15 b §:ssä (855/2004) säädettiin seuraavaa:

Terveystieteiden keskuksen tulee järjestää toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteyden terveystieteiden keskuksen. Terveydenhuollon ammattihenkilön tulee tehdä hoidon tarpeen arviointi viimeistään kolmantena arkipäivänä siitä, kun potilas otti yhteyden terveystieteiden keskuksen, jollei arviota ole voitu tehdä ensimmäisen yhteydenoton aikana. Kiireelliseen hoitoon on kuitenkin päästävä välittömästi (1 mom.).

Hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito tulee järjestää potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve on arvioitu. Tämä kolmen kuukauden enimmäisaika voidaan ylittää suun terveydenhuollossa tai perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavassa erikoissairaanhoidossa enintään kolmella kuukaudella, jos lääketieteellisistä, hoidollisista tai muista vastaavista perustelluista syistä hoidon antamista voidaan lykätä potilaan terveydentilan vaarantumatta (2 mom.).

Jos terveystieteiden keskus ei itse voi antaa hoitoa 1 ja 2 momentin mukaisissa enimmäisajoissa, sen on järjestettävä hoito hankkimalla se muilta palveluntuottajilta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtioneuvoston asetuksen (1019/2004) 4 §:n mukaisesti (3 mom.).

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen, hoitoon pääsyn toteuttamisesta ja alueellisesta yhteistyöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1019/2004) 4 §:n mukaan hoidon aloittamisesta päätettäessä tuli ottaa huomioon potilaan terveydentila, toimintakyky ja sairaus sekä niiden ennakoitavissa oleva kehitys. Jos kunta tai kuntayhtymä ei voinut itse antaa tarvittavaa hoitoa

kansanterveyslaissa tai erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) säädetyissä enimmäisajoissa, sen oli viivytyksettä ja enimmäisaikojen puitteissa järjestettävä potilaalle mahdollisuus saada kyseessä oleva hoito muilta palveluntuottajilta yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa tai hankkimalla sopimukseen perustuen hoito muilta palveluntuottajilta.

Voimassa olevat hoitotakuuta koskevat säännökset sisältyvät 1.5.2011 voimaan tulleeseen terveydenhuoltolakiin (1326/2010, 51 ja 54 §).

Kannanotto

Helsingin terveystieteiden Suun erikoishoidon yksikön erikoishammaslääkäri arvioi kantelijan hoidon tarpeen ja sen kiireellisyyden sekä asetti hänet kiireettömän hoidon jonoon 3.1.2007. Hoidon tarpeen arvioinnissa hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito olisi kansanterveyslain 15 b §:n 2 momentin mukaan tullut järjestää kantelijalle hänen terveydentilansa ja sairautensa ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve oli arvioitu. Tämä kolmen kuukauden enimmäisaika olisi voitu ylittää enintään kolmella kuukaudella, jos lääketieteellisistä, hoidollisista tai muista vastaavista perustelluista syistä hoidon antamista voitiin lykätä hänen terveydentilansa vaarantumatta. Kantelijan hoito olisi siten tullut järjestää viimeistään 3.7.2007 edellyttäen, että hänen hoitoaan olisi voitu hänen terveydentilansa vaarantumatta lykätä tuohon ajankohtaan saakka.

Terveystieteiden keskus ei järjestänyt kantelijan hoitoa kansanterveyslaissa säädetyissä enimmäisajoissa eikä se myöskään viivytyksettä ja enimmäisaikojen puitteissa järjestänyt hänelle mahdollisuutta saada hoitoa muilta palveluntuottajilta yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa tai hankkimalla sopimukseen perustuen hoito muilta palveluntuottajilta. Toteutettiin, että hoidon aloittaminen kantelijan kohdalla pitkittyi kohtuuttomasti. Hänen hoitoaan ei ryhdytty toteuttamaan vielä lopullisen hoitosuunnitelman valmistumisenkaan jälkeen 15.2.2008. Hän sai terveystieteiden keskukselta palvelusetelin hoitonsa toteuttamiseen yksityishammaslääkärillä vasta 17.6.2008.

Helsingin terveystieteiden keskus siis laiminlöi lakisääteisen velvollisuutensa järjestää kantelijalle hänen tarvitsemansa suun terveydenhuolto kansanterveyslaissa edellytetyllä tavalla. Kantelijan oikeus perustuslain 19 §:n 3 momentissa turvattuihin riittäviin terveystieteiden palveluihin ei toteutunut.

- - -

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan Helsingin terveystieteiden keskukselle huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.2 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.